

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК ОПШТИНЕ ДЕРВЕНТА

Скупштина општине Дервента Трг ослобођења бб Одговорни уредник Малешевић Сања	Петак 13. новембар 2015. године ДЕРВЕНТА ГОД. XXIV БРОЈ 10/15 www.derventa.ba	Жиро рачун: Нова банка а.д. Бања Лука 555008-0125200339 Буџетска организација: 0027110
--	--	---

201

На основу члана 30. Закона о локалној самоуправи Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 101/04, 42/05, 118/05 и 98/13) и члана 41. Статута општине Дервента („Службени гласник општине Дервента“, број 7/14), Скупштина општине Дервента на 32. сједници одржаној 12. новембра 2015. године, донијела је

ОДЛУКУ

**о усвајању Стратегије образовања одраслих
на подручју општине Дервента за период
2015. – 2020. године.**

Члан 1.

Усваја се Стратегија образовања одраслих на подручју општине Дервента за период 2015. – 2020. године.

Члан 2.

Саставни дио ове Одлуке је Стратегија образовања одраслих на подручју општине Дервента за период 2015. – 2020. године.

Члан 3.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику општине Дервента“.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ДЕРВЕНТА

Број: 01-022-209/15
12. новембра 2015. године
Дервента

Предсједник
Скупштине општине,
Јозо Баришић с.р.

202

СТРАТЕГИЈА ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ ОПШТИНЕ ДЕРВЕНТА 2015-2020. године

Новембар, 2015. године

САДРЖАЈ

1. УВОД	3
2. МЕТОДОЛОГИЈА ПРИПРЕМЕ СТРАТЕГИЈЕ ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ ОПШТИНЕ ДЕРВЕНТА	4
3. СОЦИО ЕКОНОМСКА АНАЛИЗА ОПШТИНЕ ДЕРВЕНТА СА АСПЕКТА ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ	5
3.1. Профил општине Дервента	5
3.1.1. Гео-политички положај општине Дервента	5
3.1.2. Становништво и људски ресурси	5
3.1.3. Локална економија	5
3.2. Образовање одраслих	9
3.2.1. Циљне групе образовања одраслих у општини Дервента	11
3.2.2. Образовање одраслих у контексту потреба локалне привреде и запошљавања	11
3.2.3. Образовање одраслих у контексту samozapošljavanja	13
4. СТРАТЕШКА УСМЈЕРЕЊА	14
4.1. SWOT анализа општине Дервента за област образовања одраслих	14
4.2. Стратешка усмјерења образовања одраслих у општини Дервента	15
5. ВИЗИЈА ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ ОПШТИНЕ ДЕРВЕНТА	16
6. СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ	17
7. ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ И ПРИЈЕДЛОЗИ СТРАТЕШКИХ ПРОЈЕКТА И МЈЕРА	19
8. АКЦИОНИ ПЛАН РЕАЛИЗАЦИЈЕ СТРАТЕГИЈЕ У ПЕРИОДУ 2015 – 2016	21

ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА

- „АПИФ“: Агенција за посредничке, информатичке и финансијске услуге,
- CNC (Computer Numerical Control): Нумерички управљане машине,
- ИКТ: Информационо – комуникационе технологије,
- ЈУ: Јавна установа,
- ЈУ СШЦ „Михајло Пупин“ Дервента: Јавна установа Средњошколски центар „Михајло Пупин“ Дервента,
- ЛСТ Дервента: Локално савјетодавно тијело за образовање одраслих и запошљавање Дервента,
- SWOT анализе: Анализа снага, слабости, прилика и пријетњи,
- УГ: Удружење грађана,
- UNESCO (United Nation Education, Scientific and Cultural Organization): Организација Уједињених Нација за образовање, науку и културу,
- ЗЗЗРС: Завод за запошљавање Републике Српске,

1. УВОД

Савремена стратегија образовања почива на концепту цјеложивотног учења, под којим се подразумијева свеукупна активност учења током живота, а с циљем унапређења знања, вјештина и компетенција. Цјеложивотно учење је учење које се одвија у свим животним раздобљима (од ране младости до старости), и у свим облицима (формално, неформално и информално), као континуирани процес који има за циљеве лично задовољство и развој појединца, активно грађанство, друштвену укљученост и запошљивост.

У времену брзих промјена и глобалних кретања, образовање одраслих, као сегмент у концепту цјеложивотног учења, намеће се као важан елемент конкурентности и претпоставка привредног раста и развоја. UNESCO је образовање одраслих дефинисао као скуп процеса учења, формалних и осталих, у којем одрасле особе развијају своје способности, обogaћују своје знање и унапређују своје техничке или професионалне квалификације, или их преусмјеравају да би задовољиле своје потребе или потребе својих друштава.

Образовање одраслих се заснива на начелима:

- а) цјеложивотног учења,
- б) рационалног кориштења образовних могућности, територијалне близине и доступности образовања свима, под једнаким условима, и у складу са њиховим способностима,
- ц) слободе и аутономије сваког појединца у избору начина, садржаја, облика, средстава и метода образовања,
- д) стручне и моралне одговорности андрагошких радника,
- е) гаранције квалитета образовне понуде и
- ф) поштовања личности и достојанства сваког учесника у процесу¹.

У том смислу, одраслом особом се сматрају лица старија од 15 година, која нису завршила основно образовање, односно лица старија од 18 година која су завршила основно образовање у редовном школовању и друга лица која се образују, а да при томе немају статус ученика или студента.

Као и већина локалних заједница у Републици Српској и Босни и Херцеговини, општина Дервента је суочена са незапосленošћу, која се сматра једним од кључних проблема друштва у овом тренутку. Евидентно је да је проблем незапослености комплексан и да захтјева провођење бројних активности на различитим нивоима и за различите циљне групе. У том смислу, образовање одраслих је област, кроз чије се унапређење, у комбинацији са осталим мјерама, може допринијети рјешавању проблема незапослености. Недостајућа знања и вјештине, односно њихова неприлагођеност потребама тржишта рада, негативно утичу на запошљивост становништва, али и на конкурентност пословних субјеката. Постојећа знања и вјештине све брже застаријевају и потребно их је непрекидно употпуњавати и/или усавршавати. Данашња тржишта радне снаге захтјевају непрекидно усвајање нових знања и вјештина, те је у том смислу неопходно успоставити систем образовања одраслих на локалном нивоу, који ће то омогућити и подржати. Посматрано из тог угла, јасно је да јачање конкурентности људског капитала кроз усвајање нових знања и вјештина, директно јача и конкурентност пословних субјеката.

Локално тржиште рада се тренутно налази у сложеној и специфичној ситуацији. У квантитативном смислу, понуда радне снаге превазилази могућности запошљавања, односно капацитете локалних пословних субјеката. У квалитативном смислу, посматрајући са становишта нивоа квалификација и вјештина које захтјевају пословни субјекти, понуда локалног тржишта рада се не сматра задовољавајућом. У таквој ситуацији, општина Дервента се одређила за стратешки приступ развоју образовања одраслих² у циљу успостављања локалног система, чије ће основне карактеристике бити: релевантност, флексибилност, ефикасност, ефективност, доступност и одрживост.

¹ Закон о образовању одраслих Републике Српске, члан 3. („Службени гласник РС“, број 59/09, 01/12)

² Одлука о изради Стратегије образовања одраслих 2015 – 2020 објављена у „Службени гласнику општине Дервента“, број 3/14

2. МЕТОДОЛОГИЈА ПРИПРЕМЕ СТРАТЕГИЈЕ ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ ОПШТИНЕ ДЕРВЕНТА

Објавом Одлуке о изради Стратегије образовања одраслих 2015 - 2020³ („Службени Гласник општине Дервента“ број 3/14), општина Дервента званично је започела процес стратешког планирања у области образовања одраслих. Кључна улога у овом процесу је додјелена Локалном савјетодавном тијелу за образовање одраслих и запошљавање општине Дервента (у даљем тексту ЛСТ Дервента), које је формирано рјешењем начелника општине Дервента („Службени Гласник општине Дервента“, 6/14), у складу са Законом о образовању одраслих Републике Српске („Службени Гласник РС“ број 59/09, 01/12).

ЛСТ Дервента чине представници следећих институција и организација:

- Општина Дервента
- УГ „Центар за промоцију европских вриједности Еуроплус“
- Синдикална организација општине Дервента
- ЈУ Завод за запошљавање РС – Биро Дервента
- ЈУ СШЦ „Михајло Пупин“ Дервента
- ЈУ Средња стручна и техничка школа Дервента
- „Санино“ д.о.о. Дервента

Оснивањем ЛСТ Дервента, испуњене су институционалне претпоставке за почетак процеса израде стратегије образовања одраслих у складу са методологијом која се базирала на партиципативном приступу. Наведене институције и организације су у процесу стратешког планирања образовања одраслих општине Дервента узеле активно учешће.

Методологија припреме стратегије образовања одраслих општине Дервента 2015 - 2020, заснива се на важећој законској регулативи и осталим релевантним актима, укључујући:

- Закон о образовању одраслих Републике Српске („Службени Гласник Републике Српске“ број 59/09, 01/12)
- Принципе и стандарде у области образовања одраслих у БиХ („Службени Гласник БиХ“ број 39/14)
- Стратешку платформу развоја образовања одраслих у контексту цијеложивотног учења у Босни и Херцеговини за период 2014-2020 („Службени Гласник БиХ“ број 96/14)

У складу са наведеном регулативом, изради стратегије образовања одраслих општине Дервента се приступило како би се одраслим грађанима омогућило образовање и учење током цијелог живота и на тај начин допринјело њиховом личном и професионалном развоју, бољем запошљавању, социјалној укључености и припреми за активан и одговоран живот.

Методологију припреме „Стратегије образовања одраслих општине Дервента 2015 – 2020“, предложила је Агенција за економски развој града Приједора „Преда-Пд“, чији је пројектни тим руководио овим процесом уз активно учешће и допринос чланова ЛСТ Дервента. Методологију су значајно одредиле и смјернице дефинисане пројектом „Образовањем до запошљавања у локалној заједници“, који се финансирао средствима ЕУ. Овај пројекат је спровело УГ „Центар за промоцију европских вриједности Еуроплус“ у партнерству са Високом пословно – техничком школом Добој и у сарадњи са Заводом за образовање одраслих Републике Српске. Кључне смјернице поменутог пројекта су биле:

- Стављање образовања одраслих у функцију (само)запошљавања, гдје ће се кроз реализацију планираних пројеката, мјера и активности, унапређивати квалификације и компетенције људског капитала у циљу запошљавања, односно покретања сопствених пословних дјелатности (самозапошљавања),
- Идентификација потреба и потенцијала локалних пословних субјеката, са посебним нагласком на кадрове са одговарајућим квалификацијама, односно компетенцијама,
- Максимално ослањање на локалне ресурсе и техничке капацитете за испуњавање предуслова и извођење програма образовања одраслих, посебно у дијелу практичне обуке,
- Развој регионалне сарадње на пољу образовања одраслих кроз размјену информација, сарадњу организатора образовања одраслих и постизање синергије.

У складу са методолошким и организационим планом предложеним од стране Агенције „Преда-Пд“, процес припреме стратегије се одвијао у три (3) фазе.

Прва фаза у припреми стратегије је била посвећена припреми концепта, односно оквира стратегије образовања одраслих општине Дервента на основу информација и закључака проистеклих из следећих активности:

- Дефинисање и анализа актуелног законског оквира,
- Прикупљање и анализа информација о социо – економским приликама на подручју општине Дервента,
- Анализа релевантних активности које на подручју општине Дервента проводе институције и организације – чланови ЛСТ Дервента,
- Анализа локалних капацитета и потенцијала за развој и провођење програма образовања одраслих,
- Анализа потреба локалног тржишта рада за одређеним профилима радне снаге,
- Израда методологије рада ЛСТ Дервента,
- Организација радионица са члановима ЛСТ Дервента за припрему концепта стратегије у општини Дервента (укључујући одређивање визије и мисије, као и SWOT анализе образовања одраслих на подручју општине Дервента).

Уз званичне податаке из извјештаја релевантних институција и организација, за анализу потреба локалног тржишта рада кориштени су и подаци из два истраживања. Прво истраживање је проведено у оквиру пројекта УГ „Центар за промоцију европских вриједности ЕУРОПЛУС“, под називом „Центар за цијеложивотно учење“. Методологију истраживања је припремила „Висока пословно – техничка школа“ из Добоја, а само истраживање је проведено од стране УГ „Биосплус“ из Дервенте. Истраживање је проведено у периоду 1.4. - 30.06.2013. године и односило се на потребе тржишта рада у Дервенти. Друго истраживање је организовала општина Дервента, у периоду април/мај 2015. године, с циљем идентификације краткорочних и дугорочних потреба локалне/регионалне привреде за кадровима одређених квалификација и компетенција. Прво наведено истраживање је спроведено путем анкетања, односно директним посјетама локалним пословним субјектима. Друго наведено истраживање је спроведено уз кориштење упитника,

³ „Службени гласник општине Дервента“, број 3/14

којег су контактирани пословни субјекти попуњавали и достављали Одјељењу за привреду и друштвене дјелатности општине Дервента. За анализу потреба локалног тржишта рада, коришћене су и процјене представника организација - чланица ЛСТ Дервента, које су се базирале на познавању карактеристика локалног пословног окружења, али и информација и процјена потреба тржишта рада на регионалном и глобалном нивоу. Прва фаза припреме стратегије протекла је у интензивној комуникацији између ЛСТ Дервента и пројектног тима, која се одвијала кроз званичне радне састанке организоване на нивоу ЛСТ Дервента и на нивоу индивидуалних чланова ЛСТ Дервента. Комуникација је укључивала и свакодневне контакте и размијену информација. Чланови ЛСТ су активно доприносили реализацији активности предвиђених методологијом израде стратегије, нарочито кроз поменута истраживања и прикупљање релевантних података, свако у домену надлежности институције/организације коју представља. У овој фази је организована и посебна тематска радионица, на основу које су одређене основне поставке стратешког документа и рада ЛСТ Дервента у будућности.

Друга фаза у припреми стратегије је била посвећена укључивању шире групе потенцијалних корисника, а у првом реду представника локалне привреде, окупљене у Фокус групу на приједлог ЛСТ Дервента. Фокус групи је додјељена улога корективног фактора, која је са својим приједлозима и запажањима повећала квалитет стратешког документа и степен прилагођености будућих стратешких пројеката, мјера и активности, стварним потребама и могућностима локалне привреде и заједнице. У циљу прикупљања повратних информација, приједлога и коментара представника привреде организован је и састанак пројектног тима са представницима формиране Фокус групе у Дервенти. На тај начин, локалној привреди је пружена могућност активног учешћа, односно утицаја на планиране стратешке пројекте и мјере у интересу дефинисаних циљних група и страна. На бази повратних информација и приједлога припремљен је приједлог Нацрта стратегије образовања одраслих општине Дервента 2015 – 2020 и Акционог плана за реализацију стратегије у првих 12 мјесеци.

Трећа (финална) фаза у припреми стратегије је била посвећена презентацији приједлога Нацрта стратегије образовања одраслих општине Дервента 2015 – 2020 и Акционог плана за реализацију стратегије у првих 12 мјесеци у форми јавне расправе организоване од стране локалне управе и ЛСТ Дервента. На основу повратних информација, коментара и приједлога, прикупљених током јавне расправе, усвојен је приједлог „Стратегије образовања одраслих општине Дервента 2015 – 2020“, који се у таквој форми упутио Скупштини општине Дервента на званично усвајање.

3. СОЦИО ЕКОНОМСКА АНАЛИЗА ОПШТИНЕ ДЕРВЕНТА СА АСПЕКТА ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ

3.1. Профил општине Дервента

3.1.1. Гео–политички положај општине Дервента

Општина Дервента је смјештена у сјевером дијелу Републике Српске и Босне и Херцеговине. Простире се између Ивањског поља на сјеверу, ниских планина Вучјака на сјевероистоку, Крњина на југу, Мотајице на сјеверозападу, ријеке Саве на сјеверу и Украине на западу. По својим природним карактеристикама и географском положају град Дервента, као и цјелокупан простор дервентске општине, припада макрорегионалној цјелини перипанонског простора (обода Панонске низије). Територија општине покрива површину од 517 км² од чега градско подручје обухвата простор од 16,8 км².

Подручје општине Дервента се налази на раскрсници магистралних праваца Брод – Дервента – Добој – Сарајево – Плоче, Бијељина – Дервента – Бањалука, те регионалних праваца Дервента – Србац – Градишка и Дервента – Модрича. Кроз јужни дио општине пролази аутопут Бањалука - Добој чија је изградња у току. Удаљена је 33 километра од аутопута Београд- Загреб који је веза са Србијом, Хрватском, Западном и Средњом Европом те југом и југоистоком Балканског полуострва.

Подручје општине обухвата 57 насељених мјеста, административно подијељених у 39 мјесних заједница од којих су 6 градских и 33 сеоске. Према регионализацији Републике Српске, општина Дервента припада мезорегији Добој, заузимајући централни дио те регије и гравитира Добоју као регионалном центру у управном, економском и културном погледу. У посљедњих неколико година значај града Дервента као субрегионалног центра постаје све више наглашен⁴.

3.1.2. Становништво и људски ресурси

Према прелиминарним резултатима пописа из 2013. године, на подручју општине живи 30.177 становника што чини нешто више од 2% укупног становништва Републике Српске⁵. У градском подручју општине живи 12.680 становника⁶.

На основу пописа из 1991.године на подручју општине Дервента живјело је 56.489 становника од чега у урбаном дијелу општине 17.748 становника. У односу на попис из 2013.године број становника је умањен за 26.312. На смањење броја становника у односу на 1991.годину утицала су миграциона кретања као посљедица ратних дешавања на подручју општине Дервента.

3.1.3. Локална економија

Закључно са 31.12.2014. податке о пословању (билансе стања и успеха) Агенцији за посредничке, информативне и финансијске послове „АПИФ“, а.д. Бања Лука доставила су 183 правна лица са подручја општине Дервента. Када су у питању привредна друштва, податке о пословању је доставило 166 привредних друштава регистрованих на подручју општине Дервента. Према класификацији везаној за број запослених, структура привредних друштава је сљедећа:

- 110 привредних друштава у микро категорији (0-9 запослених лица),
- 42 привредна друштва у категорији малих (10-49 запослених лица),
- 10 привредних друштава у категорији средњих (50-249 запослених лица),
- 4 привредна друштва у категорији великих (преко 250 запослених лица).

Када су у питању предузетничке дјелатности, према подацима Одјељења за привреду и друштвене дјелатности на подручју општине Дервента, закључно са 31.12.2014. године активан је био укупно 491 субјект. У односу на 2013. годину број предузетника је већи за 3,15 %. У току 2014. године са обављањем дјелатности почело је 78 нових привредних субјеката док је истовремено дјелатност престало да обавља 66 привредних субјеката. У току 2013. године, са обављањем нове дјелатности почела су 82 нова привредна

⁴ Стратегија развоја општине Дервента 2011 – 2016 („Службени гласник општине Дервента“, број 6/11)

⁵ Прелиминарни резултати пописа, друго измењено издање 2013. године – Републички завод за статистику, Бања Лука 2014. године

⁶ <http://www.derventa.ba/derventa/index.php?psmo=lat&url=glavna>

субјекта, док је 90 престало да обавља дјелатност⁷. У табели 1. је дат преглед структуре предузетничких дјелатности (стања на дан 31.12.2014. и 31.12.2013. године)⁸.

Табела 1. Структура предузетничких дјелатности на подручју општине Дервента

Р.бр	Врста дјелатности	Број радњи са 31.12.2014. године	Број радњи са 31.12.2013. године	Индекс 31.12.2014. 31.12.2013.
1.	Самосталне трговинске радње	112	113	99,11
2.	Самосталне угоститељске радње	88	88	100,00
3.	Самосталне занатске радње	82	72	113,88
4.	Услугне радње	42	43	97,67
5.	Самостални предузетник (самосталне дјелатности гдје нису потребне пословне просторије)	18	17	105,88
6.	Самосталне угоститељско-трговинске радње	8	7	114,28
7.	Самосталне трговинско-угоститељске радње	1	1	100,00
8.	Самосталне трговинско-услугне радње	7	7	100,00
9.	Самосталне занатско-угоститељске радње	2	2	100,00
10.	Самосталне занатско-трговинске радње	34	34	100,00
11.	Самосталне занатско-трговинско-услугне радње	6	6	100,00
12.	Самосталне занатско-услугне радње	2	3	66,66
13.	Самосталне трговинско-занатске радње	4	2	200,00
14.	Самосталне угоститељско-трговинско-услугне радње	2	1	200,00
15.	Самосталне дјелатности на пијаци	23	25	92,00
16.	Самосталне услужно-трговинско-занатске радње	1	-	-
17.	Предузетничке дјелатности у области саобраћаја (јавни превоз ствари, такси превоз, ауто-школе)	31	29	106,89
18.	Предузетничке дјелатности у облсти пољопривреде	28	26	107,69
УКУПНО:		491	476	103,15

3.1.3.1. Финансијски показатељи

Према подацима исказаним у годишњим обрачунима резултата пословања поднесеним „АПИФ“- у, правна лица са подручја општине Дервента су у 2014. години остварила укупан приход у износу од 312.824.021,00 КМ или за 25,20 % мање у односу на 2013. годину. Укупни расходи износе 401.732.359,00 КМ што је за 6,32 % мање у односу на претходну годину. Позитивно је пословало 126 правних лица, а остварена укупна добит износи 16.991.963,00 КМ, што је за 7,19 % мање у односу на 2013. годину. Са губитком су пословала 52 правна лица, а укупан губитак износи 107.331.997,00 КМ, што је за 3,4 пута више у односу на претходну годину. Свеукупни губитак дервентске привреде остварен у 2014. години (збир остварених губитака минус добит) износи 90.340.034,00 КМ. Према достављеним подацима код 4 правна лица у 2014. години нису забиљежене промјене на жиро-рачуну, док је једно правно лице остварило приходе једнаке расходима⁹.

Просјечан бруто лични доходак по раднику у 2014. години код наведених правних лица, према подацима, износио је 815,74 КМ, што је у односу на претходну годину мање за 1,23 % (2013. год. износио је 825,92 КМ). У сљедећој табели (табела 2.) приказани су остварени финансијски резултати пословања правних лица на подручју општине у 2013. и 2014. години¹⁰.

Табела 2. Финансијски резултати пословања правних лица у 2013. и 2014.

РБ	Финансијски резултат	2013. година (у КМ)	2014. година (у КМ)	Индекс 2014/2013
1	2	3	3	5
1.	Укупни приходи	418.192.260,00	312.824.021,00	74,80
2.	Укупни расходи	428.814.409,00	401.732.359,00	93,68
3.	Добит	18.307.486,00	16.991.963,00	92,81
4.	Број правних лица која су остварила добит	126	126	100,00
5.	Губитак	30.945.094,00	107.331.997,00	346,84
6.	Број правних лица која су остварила губитак	49	52	106,12
7.	Број запослених (на основу часова рада)	4.802,10	4.449,87	92,66
8.	Укупни приходи по запосленом	87.085,28	70.299,59	80,72
9.	Укупни расходи по запосленом	89.297,26	90.279,57	101,10
10.	Добит по запосленом	3.812,39	3.818,53	100,16
11.	Губитак по запосленом	6.444,07	24.120,25	374,30
12.	Број правних лица	183	183	100,00

За привреду општине Дервента се може рећи да је извозно оријентисана, и да у поређењима на нивоу регије и ентитета има високу позицију. Извоз је највећим дијелом остварен у сљедеће земље: Аустрија, Италија, Њемачка, Мађарска, Словачка, Србија и Турска. Обим спољнотрговинске размјене општине Дервента у 2014. години је износио 456.278.000,00 КМ, од чега је извоз 240.954.000,00 КМ, а увоз 215.324.000,00 КМ. У односу на 2013. годину општина Дервента је у 2014. години остварила извоз мањи за 5,00 %, док је остварени увоз мањи за 6,14 %. У 2014. години Дервента је у извозу Регије, који износи 465.879.000,00 учествовала са 51,72%, а у увозу Регије, који износи 883.314.000,00 КМ са 24,37 %. Покривеност увоза извозом за општину Дервента у 2014. години је 111,90 %.

⁷ Информација о пословању привреде на подручју општине Дервента у 2013. години – Одјељење за привреду и друштвене дјелатности општине Дервента, Дервента 2014. године

⁸ Информација о пословању привреде на подручју општине Дервента у 2014. години – Одјељење за привреду и друштвене дјелатности општине Дервента, Дервента, мај 2015. године

⁹ Информација о пословању привреде на подручју општине Дервента у 2014. години – Одјељење за привреду и друштвене дјелатности општине Дервента, Дервента, мај 2015. године

¹⁰ Информација о пословању привреде на подручју општине Дервента у 2014. години – Одјељење за привреду и друштвене дјелатности општине Дервента, Дервента, мај 2015. године

Општина Дервента је у 2014. години учествовала са 8,59% у извозу Републике Српске (извоз РС износи 2.803.064.000,00 КМ), а са 4,32 % у увозу Републике Српске (увоз РС износи 4.975.748.000,00 КМ).

3.1.3.2. Стање запослености

Према подацима Пореске управе Републике Српске на подручју општине Дервента, закључно са 31.12.2014. године, укупно 6.080 лица је било у радном односу, што је за 0,15 % мање у односу на 31.12.2013. године. У табели 3. дати су подаци Пореске управе Републике Српске о броју запослених на подручју општине Дервента по дјелатностима, закључно са 31.12.2014. и 31.12.2013. године¹¹.

Табела 3. Преглед стања запослености по дјелатностима у општини Дервента

РБ	Назив дјелатности	Број запослених		Индекс 2014/2013
		31.12.2014.	31.12.2013.	
1.	Пољопривреда, шумарство и риболов	321	290	110,68
2.	Вађење руда и камена	6	10	60,00
3.	Прерађивачка индустрија	2.715	2.700	100,55
4.	Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	40	46	86,95
5.	Снабдијевање водом, канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	105	88	119,31
6.	Грађевинарство	167	262	63,74
7.	Трговина на велико и мало, поправка моторних возила и мотоцикала	970	993	97,68
8.	Саобраћај и складиштење	185	180	102,77
9.	Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране, хотелијерство и угоститељство	192	185	103,78
10.	Информације и комуникације	45	50	90,00
11.	Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	71	68	104,41
12.	Пословање некретностима	1	1	100,00
13.	Стручне, научне и техничке дјелатности	185	180	102,77
14.	Административне и помоћне услужне дјелатности	8	15	53,33
15.	Јавна управа и одбрана, обавезно социјално осигурање	272	263	103,42
16.	Образовање	509	496	102,62
17.	Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	179	166	107,83
18.	Умјетност, забава и рекреација	31	30	103,33
19.	Остале услужне дјелатности	68	66	103,03
	УКУПНО:	6.080	6.089	99,85

Када се анализира структура запослености према дјелатностима може се закључити следеће¹²:

- Запосленост у области прерађивачке индустрије, која у структури запослених на подручју општине учествује са 44,65%, је задовољавајућа, посебно имајући у виду да ово учешће у укупној запослености општине расте.
- Број запослених у области пољопривреде, шумарства и риболова у укупној запослености општине учествује са 5,27%. Овај проценат је релативно низак.
- Запосленост у области грађевинарства је 2,74 % у укупном броју запослених на општини. Ово учешће је такође ниско, међутим, може се процијенити, имајући у виду интензивну изградњу да је број запослених у грађевинарству знатно већи, али због великог присуства рада на црно сви запослени нису евидентирани.
- Број запослених у области трговине у односу на запошљавање у областима производње може се оцијенити као релативно позитивно (15,95 % запослених у трговини у укупној запослености).
- Запосленост у области саобраћаја и складиштења учествује са 3,00% у укупној запослености и може се оцијенити као релативно низак проценат.
- Образовање, здравство и социјални рад запошљавају 11,31% од укупног броја запослених, што се може оцијенити као релативно задовољавајући податак, имајући у виду ниво запошљавања у привреди.
- У области јавне управе и одбране, те обавезног социјалног осигурања запослено је 4,47% укупно запослених на подручју општине.

3.1.3.3. Стање незапослености

Према подацима Завода за запошљавање Републике Српске, филијала Добој, Биро Дервента на подручју општине Дервента на дан 30.04.2015. године на евиденцији незапослених било је пријављено 2.451 лице. У односу на исти период 2014. године број пријављених на евиденцији је већи за 2,68 % (у 2014. години број пријављених је био 2.387 лица.) Од укупног броја незапослених лица 58,06 % су мушкарци, а 41,94 % су жене. Од укупно евидентираних лица 4,36 % су ратни војни инвалиди свих категорија инвалидности, 25,29 % су учесници рата, а 3,50 % су чланови породица погинулих бораца. Од укупног броја евидентираних је 97,59 % лица са сталним пребивалиштем, 0,97 % су расељена лица, а 1,42% повратници. У наредним табелама (4, 5, 6, 7, 8, 9 и 10) су представљени подаци о стању незапослености по различитим критеријима¹³.

¹¹ Информација о пословању привреде на подручју општине Дервента у 2014.години – Одјељење за привреду и друштвене дјелатности општине Дервента, Дервента, мај 2015. године

¹² Информација о пословању привреде на подручју општине Дервента у 2014.години – Одјељење за привреду и друштвене дјелатности општине Дервента, Дервента, мај 2015. године

¹³ Информација о запошљавању на подручју општине, броју и структури незапослених лица, као и потребним кадровима за развој општине - Одјељење за привреду и друштвене дјелатности општине Дервента, Дервента, мај 2015. године

Табела 4. Квалификациона структура незапослених у општини Дервента

РБ.	Степен стручне спреме	Број пријављених лица 30.04.2015.	Број пријављених лица 30.04.2014.	Индекс 2015/2014
1.	Неквалификовани радници	613	617	99,35
2.	Полуквалификовани и НСС радници	61	58	105,17
3.	Квалификовани радници, разних квалификација	892	887	100,56
4.	Лица са средњом стручном спремом	675	618	109,22
5.	Висококвалификовани радници	24	25	96,00
6.	Лица са вишом школском спремом	26	28	92,85
7.	Лица са високом стручном спремом ВСС-180 ЕЦТС	40	26	153,84
8.	Лица са високом стручном спремом ВСС-240 ЕЦТС	113	120	94,16
9.	Мастери- 300 ЕЦТС	7	7	100,00
10.	Магистри	0	1	0
11.	Доктори наука	0	0	0
	УКУПНО:	2.451	2.387	102,68

Табела 5. Учешће појединих квалификација у укупној незапослености

РБ.	Степен стручне спреме	Број лица 30.04.2015.	Учешће у ук. броју (у %)	Број лица 30.04.2014.	Учешће у ук. броју (у %)
1.	Неквалификовани радници	613	25,01	617	25,84
2.	Полуквалификовани и НСС радници	61	2,48	58	2,42
3.	Квалификовани радници, разних квалификација	892	36,39	887	37,15
4.	Лица са средњом стручном спремом	675	27,53	618	25,89
5.	Висококвалификовани радници	24	0,97	25	1,04
6.	Лица са вишом школском спремом	26	1,06	28	1,17
7.	Лица са високом стручном спремом ВСС-180 ЕЦТС	40	1,63	26	1,08
8.	Лица са високом стручном спремом ВСС-240 ЕЦТС	113	4,61	120	5,02
9.	Мастери- 300 ЕЦТС	7	0,28	7	0,29
10.	Магистри	0	0	1	0,04
11.	Доктори наука	0	0	0	0
	УКУПНО:	2.451	100,00	2.387	100,00

Табела 6. Полна структура незапослених лица у општини Дервента

РБ.	Степен стручне спреме	Укупан број незапослених лица на дан 30.04.2015.г.	Број незапосл. жена	Учешће жена у ук. броју незапослених (у %)
1.	Неквалификовани радници	613	199	32,46
2.	Полуквалификовани и НСС радници	61	26	42,62
3.	Квалификовани радници, разних квалификација	892	302	33,85
4.	Лица са средњом стручном спремом	675	376	55,70
5.	Висококвалификовани радници	24	3	12,50
6.	Лица са вишом школском спремом	26	15	57,69
7.	Лица са високом стручном спремом ВСС-180 ЕЦТС	40	23	57,50
8.	Лица са високом стручном спремом ВСС-240 ЕЦТС	113	81	71,68
9.	Мастери- 300 ЕЦТС	7	3	42,85
10.	Магистри	0	0	0
11.	Доктори наука	0	0	0
	УКУПНО:	2.451	1.028	41,94

Табела 7. Старосна структура незапослених у општини Дервента

РБ.	Старосна група незапослених	Број пријављених лица на евиденцији завода за запошљавање	Учешће у укупном броју пријављених (у %)
1.	15-18 година	0	0
2.	18-20 година	51	2,08
3.	20-24 године	276	11,42
4.	24-27 година	185	7,54
5.	27-30 година	189	7,71
6.	30-35 година	275	11,21
7.	35-40 година	260	10,60
8.	40-45 година	284	11,58
9.	45-50 година	278	11,34
10.	50-55 година	263	10,73
11.	55-60 година	237	9,66
12.	60-65 година	143	5,83
13.	Лица у 65-тој години	10	0,40
	УКУПНО:	2.451	100,00

При анализи старосне структуре незапослених уочава се да је највећи број незапослених у старосној доби у којој је човјек радно најспособнији (у априлу 2015. године 1.097 лица или 44,75 % пријављених је у старосној доби од 30 до 50 година).

Када су у питању занимања особа пријављених на евиденцији Завода за запошљавање РС – Биро Дервента, у наредној табели дат је преглед занимања са највећим бројем пријављених унутар појединих квалификација, са упоредним подацима за априлу 2015. године и април 2014. године.

Табела 8. Структура незапослених по занимањима за категорију квалификованих радника

РБ.	Занимање	Број незапослених (април 2015)	Број незапослених (април 2014)	Индекс 2015/2014
	Квалификовани Радници			
1.	Продавач	161	155	103,87
2.	Бравар	95	104	91,34
3.	Кухар	73	67	108,95
4.	Возач теретних кола	64	64	100,00
5.	Конобар	57	43	132,55
6.	Аутомеханичар	56	56	100,00
7.	Конфекционар (жен. одјеће, трикотаже, текстила)	50	51	98,03
8.	Електромеханичар	34	36	94,44
9.	Металостругар	36	41	87,80
10.	Обућар	34	30	113,33

Табела 9. Структура незапослених по занимањима у оквиру средње стручне спреме

РБ.	Занимање	Број незапослених (април 2015)	Број незапослених (април 2014)	Индекс 2015/2014
	Средња стручна спрема			
1.	Економски техничар	93	76	122,36
2.	Матурант гимназије	78	71	109,85
3.	Електротехничар-енергетичар	64	51	125,49
4.	Пољопривредни техничар	61	62	98,38
5.	Техничар рачунарства	46	38	121,05
6.	Трговински техничар	40	42	95,23
7.	Машински техничар	37	36	102,77
8.	Медицинска сестра-техничар	18	22	81,81

Табела 10. Структура незапослених по занимањима у оквиру високе стручне спреме

РБ.	Занимање	Број незапослених (април 2015)	Број незапослених (април 2014)	Индекс 2015/2014
	Висока стручна спрема			
1.	Дипломирани економист (разни смјерови)	41	39	105,12
2.	Професор разредне наставе	25	26	96,15
3.	Дипломирани правник	13	14	92,85

3.1.3.4. Стратешки правци развоја локалне економије

На основу представљених података о пословању и запослености, може се закључити да општина Дервента, у односу на већину локалних заједница у земљи, остварује позитивне резултате, поготово када су у питању степен покривености увоза извозом, вриједност спољнотрговинске размијене и вриједност укупног извоза. Локална управа је препознала потребу веће ангажованости у циљу повећања стопе раста привреде, смањења броја и стопе непопуњених радних мјеста и повећања самозапошљавања. Са становишта развоја економије, Стратегијом развоја општине Дервента 2011 – 2016. година дефинисана су 3 циља:

- Убрзан економски развој и квалитетна пословна инфраструктура, гдје је посебна пажња посвећена развоју прерађивачке индустрије и процесу финализације производа и услуга;
- Развој људских ресурса и унапређење квалитета живота, гдје се посебан нагласак ставља на ефикасно управљање људским ресурсима и стицање нових знања за јачање конкурентности;
- Подстицање уравнотеженог и одрживог развоја у туризму и пољопривреди, гдје је управо пољопривреда препозната као дјелатност са значајним потенцијалом за приход и запошљавање.

На основу горепредстављених статистичких показатеља и процјена локалних институција, са становишта потенцијала за запошљавање и самозапошљавање у општини Дервента, стратешком се сматра првенствено прерађивачка дјелатност, а нарочито у обради метала, обућарској индустрији, електро индустрији, грађевинарству, трговини, пољопривреди и прехранбеној индустрији.

3.2. Образовање одраслих

Законом о образовању одраслих Републике Српске, образовање одраслих је јединствени дио образовног система Републике Српске и има за циљ постизање најмање основног образовања, оспособљавање за запошљавање одраслих лица која немају завршено формално образовање, омогућавање даљег образовања и обуке, односно могућност доквалификације, преквалификације и континуираног стручног усавршавања током цијелог радног вијека и омогућавање образовања и стицања знања и вјештина које одговарају личним способностима, афинитету и животном добу појединца.

Образовање одраслих може бити:

- а) формално,
- б) неформално,
- ц) информално.

Формално образовање одраслих означава образовни процес који се изводи у образовним установама по програмима основног и средњег образовања прилагођеним потребама и могућностима одраслих. Формално образовање одраслих спроводи се у складу са законима којима се уређују дјелатности основног и средњег образовања, осим у питањима која су уређена законом о образовању одраслих Републике Српске.

Неформално образовање одраслих је организован процес учења и образовања усмјерен ка усавршавању, специјализацији и допуњавању знања, вјештина и способности према дијеловима програма формалног образовања (модулима) и по посебним програмима за стицање знања, вјештина и способности, а који се могу организовати код образовних установа и специјализованих организација, које испуњавају услове према програму који изводе.

Информално учење подразумјева перманентно самообразовање, усавршавање и стицање знања и вјештина ван образовних установа и специјализованих организација образовања одраслих¹⁴.

На подручју општине Дервента, организација различитих врста програма образовања одраслих (формалних и неформалних) има дугу традицију. Тренутни институционални оквир образовања одраслих општине Дервента је такав да локални субјекти који имају директан увид у кретања на тржишту рада, имају одређену комуникацију, односно размјену информација. Међутим, у погледу капацитета и координације која је неопходна за дефинисање и спровођење политике образовања одраслих, може се констатовати да су у протеклом периоду локални субјекти углавном практиковали индивидуални приступ развоју ове области. Општина Дервента је оснивањем ЛСТ-а за образовање одраслих и запошљавање показала одређену поболјшану локалног система образовања одраслих. У овом моменту, ЛСТ Дервента нема одређен финансијски и оперативни оквир дјеловања, и ослања се искључиво на капацитете својих чланица. Ипак, његовим оснивањем је начињен први корак у стварању ефикаснијег локалног институционалног оквира за ову област. Са аспекта функционисања ЛСТ Дервента, врло важно је што већина чланица ЛСТ Дервента проводи одређене активности у циљу развоја образовања одраслих и бољег функционисања тржишта рада (извјештаји о дефицитарним занимањима, професионално информисање незапослених лица, клубови за тражење посла), док је на развоју одређених алата и активности (оперативни оквир рада) и обезбјеђењу финансијских средстава за реализацију конкретних пројеката и мјера, потребно радити у наредном периоду. Процењено је да сви локални субјекти који се сматрају заинтересованим странама подржавају развој образовања одраслих.

Са становишта формалног образовања, на подручју општине Дервента су тренутно активне двије установе, и то ЈУ СШЦ „Михајло Пупин“ и ЈУ Стручна и техничка школа, које испуњавају услове за стицање статуса организатора образовања одраслих предвиђених законом о образовању РС. Следећом табелом представљени су актуелни акредитовани програми образовања одраслих у наведеним установама, као и статистички подаци о досадашњем броју уписаних полазника (закључно са 12.06.2015. године)¹⁵.

Табела 11. Акредитовани програми на подручју општине Дервента у број полазника

РБ.	Организатор образовања одраслих	Занимање	Број уписаних	Број полазника који су завршили програм
1.	ЈУ СШЦ „Михајло Пупин“	електричар	4	у току
		техничар	9	у току
		електроенергетике		
		техничар рачунарства	10	у току
2.	ЈУ Стручна и техничка школа	бравар	6	4
		пољопривредни техничар	9	6
		трговачки техничар	26	11

Представљени програми образовања одраслих су програми намјењени полазницима заинтересованим за преквалификације и доквалификације (у случајевима када полазници имају завршену средњу школу), односно за стицање првог занимања (у случајевима када полазници имају завршену основну школу). Иако наведене установе располажу одређеном инфраструктуром и кадровима, посебно за теоретски дио наставе, евидентно је да постоји потреба за усавршавањем постојећих кадрова или потпуно новим кадровима, као и одређеном опремом за извођење практичне наставе. Иако се у одређеним локалним пословним субјектима примјењује нова технологија, изражен је и недостатак кадрова на које би се могло ослонити у извођењу одређених програма који подразумијевају употребу нових технологија. Као једна од могућности за превазилажење уочених препрека је сарадња са организаторима образовања одраслих активним у окружењу. Интерес за сарадњу је изражен од стране Установе за образовање одраслих „Центар за цијеложивотно учење“ из Добоја. Неформални програми образовања одраслих у општини Дервента су углавном везани за програме стицања знања и вјештина, као што су курсеви страних језика и информационо – комуникационих технологија. По израженој потреби и у режији локалних привредника, организују се и неформални програми обуке за одређена радна мјеста, најчешће у обућарској индустрији.

Генерална оцјена ЛСТ Дервента је да понуда локалних програма образовања одраслих треба унаприједити, како би била конкурентнија по питању понуђених садржаја, а првенствено како би повећала могућности запошљавања и samozapoшљавања за локално становништво.

Локално тржиште рада у Дервенти има одређене карактеристике и кретања која на директан и индиректан начин утичу на развој образовања одраслих. Општа оцјена је да тренутна понуда радне снаге превазилази тражњу, услед ниског нивоа инвестиција и броја радних мјеста које отвара локална привреда. Међутим, такође је примјетна снажно изражена потреба за одређеним занимањима (нарочито у сектору обраде метала и обућарској индустрији, као и другим дјелатностима, као што су дрвопрерада, производња намјештаја, текстилна индустрија, грађевинска индустрија, итд.), коју послодавци не могу да подмире на локалном тржишту рада. Разлоге за то треба тражити у неатрактивности понуђених радних мјеста у традиционалним секторима (ниско плаћени послови), али и реалном недостатку кадрова са специфичним квалификацијама, знањима, вјештинама и искуством. У мањем омјеру, присутна је и тражња за занимањима и вјештинама везаним за примјену нових технологија, као што су CNC технологија и информационо – комуникационе технологије и алати.

¹⁴ Закон о образовању одраслих Републике Српске („Службени гласник РС“, број 59/09;01/12)

¹⁵ Завод за образовање одраслих Републике Српске (акт бр. 07/5.5/034-221/15 од 12.06.2015)

Анализирајући стање и кретање незапослености, уочава се да се погоршавају структурне карактеристике незапослености: расте дуготрајна незапосленост и незапосленост младих и теже запошљивих група. С друге стране, понуда радне снаге расте, нарочито са приливом младих који завршавају школовање. Проблеми незапослености су структурног карактера, због чега и рјешења треба тражити у што бржој измјени структуре привреде. Снажнија измјена привредне структуре се може извршити помоћу директних страних улагања, јер се то не може обезбиједити са ограниченим нивоом домаћег капитала¹⁶.

Самозапошљавање, односно развој предузетништва, у општини Дервента је такође препознато као могућност за дјелимично рјешавање проблема незапослености. У том смислу, пољопривреда се сматра дјелатношћу са посебно израженим потенцијалом за повећање прихода и запошљавање. На име подстицаја развоју пољопривреде, општина Дервента редовно издваја средства у вриједности и до 350.000 КМ на годишњем нивоу¹⁷, а усвојена је и „Стратегија руралног развоја општине Дервента 2014 – 2020“¹⁸. У контексту образовања одраслих, развој предузетништва и пољопривреде су релевантни због генералног недостатка техничких знања и вештина, што је основни предуслов за покретање сопственог бизниса или пољопривредне дјелатности. За пољопривредну дјелатност је од пресудног значаја и уговорени откуп, односно пласман пољопривредних производа, који на подручју општине Дервента није организован. У контексту самозапошљавања, значајне напоре је потребно уложити у промоцију предузетништва и развој предузетничког духа.

Образовање одраслих има растући значај у општини Дервента, али и даље преовладава низак степен информисаности становништва о овој специфичној области. Интерес за програмима образовања одраслих је спорадичан и базира се углавном на потреби формалног стицања одређених квалификација у циљу обављања одређене дјелатности у земљи, а често и у иностранству. Имајући у виду и незавидну економско – социјалну позицију популације незапослених особа, финансијски фактор значајно утиче на њихов интерес за програмима образовања одраслих.

3.2.1. Циљне групе образовања одраслих у општини Дервента

У процесу припреме стратегије образовања одраслих, ЛСТ Дервента је одређене категорије локалног становништва предложио за циљне групе стратегије. У питању су следеће категорије локалног становништва:

- Незапослена лица/Активни тражиоци посла у складу са потребама пословних субјеката (за запошљавање) или у сврху самозапошљавања. Према подацима из евиденција представљених у поглављу 3.1.3.3. укупан број активних тражилаца посла у општини Дервента је 2.451 лице. У питању је најшире дефинисана циљна група у коју практично улазе сва евидентирана незапослена лица која активно траже посао;
- Незапослена лица која немају занимање (лица са која немају завршену средњу школу или су завршили гимназију). Према подацима из евиденција представљених у поглављу 3.1.3.3. ова циљна група броји 613 лица, односно 25 % од укупног броја незапослених који активно траже посао;
- Незапослена лица која немају завршену основну школу, којих је укупно 58 на подручју општине Дервента (мај 2015. године);¹⁹
- Незапослена лица из категорије особа са тјелесним инвалидитетом, којих је укупно 122 на подручју општине Дервента (мај 2015. године);²⁰
- Незапослена лица из категорије дјеце и породица погинулих бораца. Према подацима из евиденција представљених у поглављу 3.1.3.3. број незапослених лица из ове категорије је око 3,5 % од укупног броја незапослених;
- Незапослена лица из категорије младих (до 30 година старости) без радног искуства, којих је укупно 441 на подручју општине Дервента (мај 2015. године);²¹
- Послодавци и предузетници заинтересовани за унапређење сопствене конкурентности и конкурентности својих кадрова;
- Запошлена лица заинтересована за стицање формалних квалификација за одређена радна мјеста и унапређење личних знања, способности и компетенција;
- Сва лица заинтересована за унапређење личних знања и вјештина кроз формално и неформално образовање.

3.2.2. образовање одраслих у контексту потреба локалне привреде и запошљавања

У складу са кључним смјерницама, стратегија образовања одраслих се највећим дијелом ставља у функцију побољшања могућности запошљавања у локалним пословним субјектима. Истраживања која су проведена у процесу припреме стратегије су показала да локални пословни субјекти, а нарочито субјекти активни у прерађивачким дјелатностима, имају изражене краткорочне и дугорочне потребе за кадровима са одређеним квалификацијама, односно знањима и вјештинама. Битно је напоменути да послодавци на различите начине изражавају потребе за кадровима одређених квалификација и/или компетенција, најчешће у зависности од врсте дјелатности и сложености посла. Најчешће се за дугорочне развојне планове изражавају захтјеви за квалификованом и компетентном радном снагом, док се за краткорочне развојне планове тежиште ставља на способности достизања одређеног нивоа продуктивности на одређеном радном мјесту. Посматрајући укупно исказане потребе, у већини случајева ради се о занимањима, односно пословима за чије се обављање траже квалификовани радници, односно полуквалификовани и неквалификовани радници (који се у процес рада укључују на основу обуке и стеченог искуства на одређеним радним мјестима). Мањи број случајева се односи на занимања, односно послове за које је потребна минимално средња стручна спрема (ССС-IV степен).²²

Проблем, са којим се већина локалних пословних субјеката (око 40 % субјеката редовно, а 12 % понекад) суочава, је проблем проналажења радника са потребним искуством и вјештинама. Интересантан је и податак да преко 80 % локалних пословних субјеката (52,44 % редовно, а 29,27 % понекад) мора организовати интерне додатне обуке новозапослених кадрова.

У циљу побољшања могућности за запошљавање, одређена занимања и послови су истакнути од стране представника локалних пословних субјеката као потребни. У питању су занимања и послови, за која се неопходна знања и вјештина могу стећи путем образовања одраслих.²³

Поред локалног нивоа, идентификација перспективних занимања и вјештина се спроводила и на регионалном, односно глобалном нивоу. Због атрактивности занимања и интереса млађих категорија одраслих, посебна пажња је посвећена информационо-комуникационим технологијама (ИКТ). Са становишта запошљавања, једна од могућности је развој и специјализација локалних кадрова за ИКТ алате, и јачање њихових капацитета за обављање послова преко доступних информационих система

¹⁶ Информација о запошљавању на подручју општине, броју и структури незапослених лица, као и потребним кадровима за развој општине - Одјељење за привреду и друштвене дјелатности општине Дервента, Дервента, мај 2015. године

¹⁷ Одјељење за привреду и друштвене дјелатности општине Дервента

¹⁸ „Службени гласник општине Дервента“, број 9/14

¹⁹ Завод за запошљавање Републике Српске – Биро Дервента

²⁰ Завод за запошљавање Републике Српске – Биро Дервента

²¹ Завод за запошљавање Републике Српске – Биро Дервента

²² Истраживање потреба локалне привреде, ЛСТ Дервента, април/мај 2015. године

²³ „Истраживање потреба тржишта рада“ у периоду 1.4 - 30.06.2013 - УГ „Центар за промоцију европских вриједности ЕУРОПЛУС“

(www.upwork.com, www.elance.com, www.freelancer.com, www.ifreelance.com), као и развој графичких и веб дизајн рјешења за онлине продају. Процијењује се да вриједност урађених послова преко ових система прелази више од неколико милијарде евра на годишњем нивоу. Данашњи свијет рада обиљежава све већи број „freelance“ послова. У САД је једна од три особе запослена на тај начин, што је више од 42 милиона људи. Напредне ИКТ технологије, омогућују све лакши рад „онлине“, а ова врста посла често захтјева веома мала улагања. Пројекција је да ће услови рада у овој бранши у будућности постајати све флексибилнији, а тржиште глобално²⁴.

У наредној табели представљен је преглед потребних занимања, односно послова, на која се може одговорити програмима образовања одраслих, који тренутно нису у понуди на подручју општине Дервента.

Табела 12. Потребне локалне привреде за занимањима/ пословима на подручју општине Дервента

РБ	Пословна активност	Занимања/Послови
1.	Индустрија текстила, коже и обуће	Моделар обуће - Обућар
		Механичар за одржавање машина за шивење
		Штепер
2.	Дрвна индустрија и индустрија намјештаја	Тапетар
		CNC оператер/CNC програмер
		Лакирер
		Столар – Техничар за обраду дрвета
3.	Обрада метала	Бравар
		Металостругар
		Миг-маг заваривач
		Тиг заваривач
		CNC оператер/CNC програмер
		Машински техничар
4.	Грађевинска индустрија	Молер
		Грађевински техничар
		Тесар
		Асфалтер
		Фасадер
		Руководалац грађевинских машина –багериста
		Руководалац грађевинских машина – краниста
		Армирач
Зидар		
5.	Специфичне потребе локалне привреде	Конобар
		Трговац
		Аутомеханичар/аудиојагностичар
		Фармацеутски техничар
		Возач теретних возила
		Месар
		Портир
Кувар		
6.	Информационо – комуникационе технологије	ЕЦДЛ почетни курс
		ЕЦДЛ основни курс
		ЕЦДЛ напредни курс
		Веб десигн и управљање веб садржајем (ЦМС системи)
		ЦАД/ЦАМ софтвере (Развој производа)
		Графички дизајн (Цорел, Пхотосхоп, Адобе Иллустратор, Адобе ИнДесигн)
		Програмирање – ПХП, С, С++, Јава, Јаваскрипт, АСП
		Развој апликација у Андроид ОС
Развој апликација у ИОС		

У циљу побољшања конкурентности самих пословних субјеката јачањем капацитета кадрова, локални послодавци су истакли потребе за одређеним програмима усавршавања, односно стицањем недостајућих компетенција²⁵. У питању су програми представљени следећом табелом (табела 13.).

Табела 13. Потребни програми усавршавања/стицања компетенција

РБ.	Програми усавршавања/стицања компетенција
1.	Усавршавање менаџера
2.	Усавршавање у области шпедиције
3.	Усавршавање у пружању рачуноводствених и књиговодствених услуга
4.	Усавршавање у области графичког дизајна
5.	Усавршавање у области угоститељства и хотелијерства
6.	Обуке за заштиту на раду
7.	Курсеви страних језика (општи и стручни)
8.	Обуке за кориштење специјализованих софтвера
9.	Обуке за развој креативности и иновативности
10.	Обуке за развој менаџерских вјештина

²⁴ Анализа стања и потреба за ИТ кадром у граду Приједору, Агенција за економски развој града Приједора, мај 2015.

²⁵ Истраживање потреба тржишта рада* у периоду 1.4 - 30.06.2013 - УГ „Центар за промоцију европских вриједности ЕУРОПЛУС“

11.	Обуке за развој продајних вјештина
12.	Обуке за развој комуникационих вјештина

Потребе за кадровима са одређеним квалификацијама, знањима и вјештинама идентификују се и током провођења редовних годишњих активности институција и организација које су активне унутар ЛСТ Дервента²⁶. Приликом усвајања одлука везаних за уписну политику на подручју општине Дервента, идентификоване су потребе за квалификованим обућарима (занимање III степена), због генералног недостатка средње образованих кадрова ове струке. Истичу се и потребе за вариоцима (занимање III степена) и техничарима мехатронике (занимање IV степена). Према информацијама Завода за запошљавање РС – Биро Дервента, такође се истиче недостатак квалификованих обућара и штепера (лица обучена за рад на шиваћој машини) млађе старосне доби. Уочене су и потребе за лицима машинске струке обученим за рад на новим машинама (CNC и др.) и употребу специјализованих софтвера (ЦАМ/ЦАД програми). Када је у питању висока стручна спрема, на евиденцији нема пријављених професора математике, професора физике, професора хемије, дипломираних фармацеута и доктора медицине.

3.2.3. Образовање одраслих у контексту samozapošljavanja

У одређеном броју случајева, образовање одраслих за занимања, знања и вјештине, које је локална привреда оцјенила потребним, може се посматрати и са становишта могућности покретања сопственог посла, односно samozapošljavanja. Стицањем квалификација, знања и вјештина испуњава се један од основних предуслова за обављање одређених пословних дјелатности.

Потенцијал за samozapošljavanje је посебно препознат у области пољопривреде и производње хране. Поменута вриједност финансијских подстицаја у пољопривреди (дио 3.2. овог документа), као и стратешки приступ општине Дервента руралном развоју, чини ову област интересантном са аспекта образовања одраслих. Општина Дервента је за период 2014 – 2020²⁷ планирала спровођење мјера за побољшање конкурентности пољопривреде и подизање нивоа техничко-технолошких знања руралне популације. Планиране мјере између осталог укључују и подизање нивоа знања у примјени нових технологија, као и организацију садржаја намјењених образовању циљне популације. У наредној табели је преглед занимања и послова у области пољопривреде и производње хране за које је процјењено постојање одговарајућих потенцијала за повећање прихода и samozapošljavanje.

Табела 14. Програми образовања одраслих за samozapošljavanje

РБ	Пословна активност	Занимања/послови
1.	Пољопривреда и производња хране	Произвођач расада поврћа и цвијећа
		Пластеничка производња
		Сакупљач самониклог биља, шумских плодова и гљива
		Пекар
		Воћар
		Пчелар
		Сточар
		Прерада воћа и поврћа – Производња хране и пића

²⁶ Информација о запошљавању на подручју општине, броју и структури незапослених лица, као и потребним кадровима за развој општине - Одјељење за привреду и друштвене дјелатности општине Дервента, Дервента, мај 2015. године

²⁷ „Стратегија руралног развоја општине Дервента 2014 – 2020“ – Оса 1. Побољшање конкурентности руралне економије („Службени гласник општине Дервента“, број 9/14)

4. СТРАТЕШКА УСМЈЕРЕЊА

4.1. SWOT анализа општине Дервента за област образовања одраслих

У процесу припреме стратегије, SWOT анализа је била један од алата кориштених за идентификацију свих релевантих околности које имају утицај на процес развоја образовања одраслих на подручју општине Дервента. Овом анализом су са једне стране утврђене снаге и слабости локалне заједнице, а са друге стране пријетње и прилике које долазе из ужег и ширег окружења.

Табела 15. SWOT анализа општине Дервента за област образовања одраслих

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Традиција у реализацији програма образовања одраслих на подручју општине Дервента • Дугогодишња сарадња локалних образовних установа, локалне заједнице и ЗЗЗРС • Двије институције акредитоване за формалне програме образовања одраслих са просторним капацитетима за испуњавање услова за извођење нових програма образовања одраслих • Оспособљени наставни кадрови за понуђене формалне програме образовања одраслих у општини Дервента • Све заинтересоване стране/социјални партнери подржавају образовање одраслих • Регистрована Установа за образовање одраслих „Центар за цијеложивотно учење“ Добој заинтересована за успоставу сарадње са локалним привредним друштвима, предузетницима, општином Дервента и другим локалним организаторима образовања одраслих • У оквиру ЗЗЗРС – Биро Дервента врши се професионално информисање незапослених лица и идентификују дефицитарна занимања на подручју општине Дервента • У оквиру ЗЗЗРС – Биро Дервента активан је клуб за тражење посла који ради са млађим категоријама незапослених особа (до 30 година старости) • Снажни прерађивачки капацитети на подручју општине, који у одређеним случајевима организују интерне обуке запослених • Примјена нових технологија у локалним привредним друштвима 	<ul style="list-style-type: none"> • Тренутна понуда програма образовања одраслих на подручју општине Дервента (мали број програма који се искључиво односе на преквалификацију и доквалификацију) • Непознавање нових технологија од стране циљних група, али и у одређеним случајевима стручног особља организатора образовања одраслих • Недостатак стручних кадрова за испуњавање предуслова за нове програме образовања одраслих • Организатори образовања одраслих нису материјално обезбјеђени (слаба опремљеност за практичну наставу) • Недостатак финансијске подршке образовању одраслих • Мали број послодаваца заинтересованих за учешће у организацији практичне наставе • Недостатак идеја и знања код кључних циљних група за покретање сопственог бизниса (самозапошљавање) • Неefикасно управљање и планирање образовања одраслих на локалном нивоу • Не постоји акредитовани организатор основног образовања одраслих
ПРИЛИКЕ	ПРИЈЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> • Промоција образовања одраслих • Обезбјеђење подстицаја послодавцима и повољног оквира за дугорочно запошљавање радника након преквалификација, оспособљавања, усавршавања...итд. • Омогућити већи утицај послодаваца на наставне планове и програме образовања одраслих • Постојање финансијских средстава за образовање од ЕУ • Успоставити сарадњу са организаторима образовања одраслих из других градова и општина • Снажно изражена потреба за образовањем одраслих у одређеним локалним привредним субјектима – дефицитарни кадрови у обућарској, текстилној и металпрерађивачкој дјелатности • Изражена потреба/интерес за новим занимањима/вјештинама, нарочито код млађих категорија (ИКТ алати, CNC, мехатроника, итд.) • Могућности ангажовања становништва у пољопривреди (доступни природни ресурси) • Подршка развоју предузетништва као могућем концепту рјешавања проблема незапослености (самозапошљавање) 	<ul style="list-style-type: none"> • Застарјевање знања и вјештина • Константно присуство одређених дефицитарних занимања • Недостатак мобилности радне снаге • Слаба сарадња послодаваца по питању размјене информација о потребама за радном снагом (непрецизни подаци о потребним квалификацијама и компетенцијама) • Генерални недостатак техничких знања • Пасиван однос према самозапошљавању, низак ниво предузетничког духа • Низак ниво информисаности становништва о образовању одраслих • Слаб интерес циљних група за образовање одраслих • Недостатак финансијских средстава за образовање одраслих, поготово за категорије социјално угроженог становништва

4.2. Стратешка усмјерења образовања одраслих у општини Дервента

Слика 1. Стратешка усмјерења образовања одраслих у општини Дервента

Као закључак проведене социо – економске анализе општине Дервента са становишта образовања одраслих и SWOT анализе, идентификована су три кључна стратешка усмјерења.

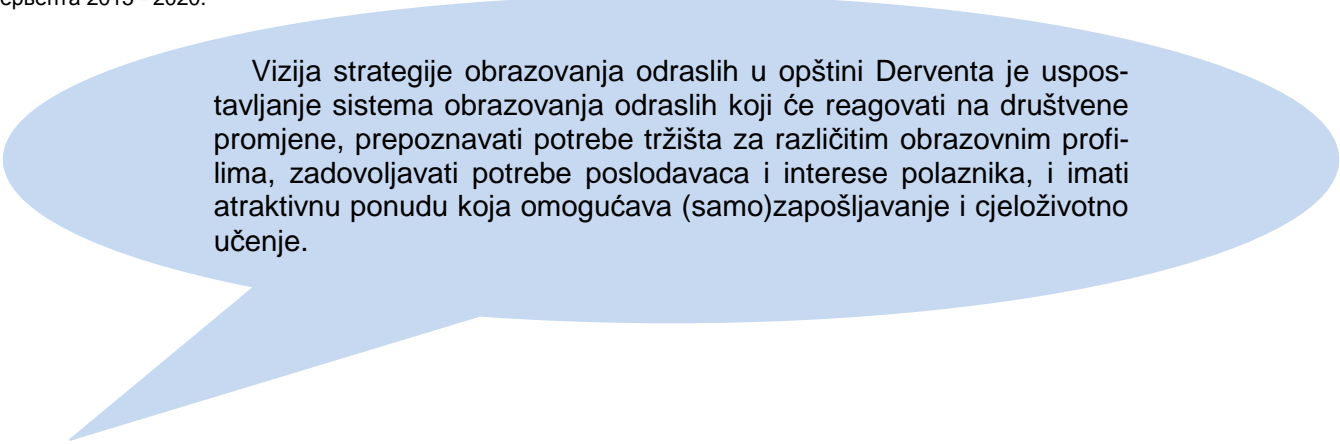
Формирањем ЛСТ-а, општина Дервента је створила основу институционалног оквира, са дефинисаним (именованим) институцијама и организацијама – чланицама ЛСТ-а, надлежностима и обавезама („Сл. Гласник општине Дервента“, број 6/14). Међутим, тренутно дефинисаном оквиру недостају одређени садржаји, како би се у потпуности примјенио у пракси. Под наведеним садржајима се подразумијевају оперативне активности и мјере које ће ЛСТ Дервента предузимати на годишњем и вишегодишњем нивоу, како би испунио своје задатке у складу са датим надлежностима. Провођењем стратегије образовања одраслих, општина Дервента ће створити институционални оквир за планирање и управљање процесима који су на директан или индиректан начин у вези са образовањем одраслих. Наведени процеси ће обухватити и функционисање локалног тржишта рада, а дјелимично и редовно средње стручно образовање. Усмјеравајући стратегију према комплетирању локалног институционалног оквира за образовање одраслих, односно примјени оперативних активности, општина Дервента ће на располагању имати параметре који су неопходни за ефикасно планирање и управљање процесима образовања одраслих и кретањима на локалном тржишту рада.

Имајући у виду ситуацију по питању тренутно доступних програма образовања одраслих, неопходно је да стратегија једним дјелом буде усмјерена на повећање доступности циљним групама на подручју општине Дервента, са посебним акцентом стављеним на повећање запошљивости и могућности за samozapošljavanje. Неопходно је извршити прилагођавање тренутног система образовања одраслих потребама локалне привреде. У том смислу, предуслови за извођење програма образовања одраслих ће се испуњавати у складу са потребама и потенцијалима за запошљавање у локалним пословним субјектима, односно у складу да препознатим потенцијалима за покретање властитог посла (samozapošljavanje). Захтјевима локалне привреде су у први план истакнути потребан ниво знања и вјештина потенцијалних и тренутно запослених особа, како би се постигла тражена продуктивност. У циљу испуњавања захтјева привреде, у процесу стварања предуслова за извођење програма образовања одраслих, квалитет ће бити кључни фактор, за чије ће постизање бити неопходни довољно стручни кадрови за теоретску и практичну наставу/обуку, опрема, инфраструктура и остала логистика у складу са конкретном врстом обуке и дјелатности.

Једнако важно стратешко усмјерење је и побољшање општег локалног оквира на подручју општине Дервента, под којим се подразумијева однос циљних група и осталих субјеката према образовању одраслих, препознавање његовог значаја и обезбјеђење одговарајуће локалне и екстерне подршке. Као што је и уочено у процесу израде SWOT анализе, посебни напори су потребни за мотивацију и информисање циљних група како би препознале сврху похађања програма образовања одраслих. Изазов ће представљати и ограничене финансијске могућности за похађање програма образовања одраслих, нарочито код незапослених лица. За потребе испуњавања предуслова за извођење и реализацију програма образовања одраслих потребно је обезбједити подршку, првенствено на локалном нивоу. Поред буџетских издвајања за ову област, која би могла обезбјеђивати у складу са финансијским могућностима локалне управе, потребно је изнаћи и могућности техничке и материјалне подршке локалних пословних субјеката, на бази њиховог интереса за обуку сопствених кадрова, али и потенцијалних будућих запосленика. У циљу побољшања локалног оквира, отворене су и могућности различитих видова финансијске подршке и из одређених екстерних извора под којима се подразумијевају ентитетски програми подршке запошљавању, али и предприсупна средства ЕУ.

5. ВИЗИЈА ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ ОПШТИНЕ ДЕРВЕНТА

Сумирајући закључке проистекле из социо – економске анализе са становишта процеса образовања одраслих, SWOT анализе образовања одраслих и начелних стратешких усмјерења, дефинисана је изјава о визији стратегије образовања одраслих општине Дервента 2015 - 2020.

Vizija strategije obrazovanja odraslih u opštini Derвента je uspostavljanje sistema obrazovanja odraslih koji će reagovati na društvene promjene, prepoznavati potrebe tržišta za različitim obrazovnim profilima, zadovoljavati potrebe poslodavaca i interese polaznika, i imati atraktivnu ponudu koja omogućava (samo)zapošljavanje i cjeloživotno učenje.

Усвојена визија образовања одраслих јасно одређује кључне области у којима се очекује побољшање на подручју општине Дервента.

„Успостављен систем образовања одраслих“ – јасно је изражена намјера представника најрелевантнијих локалних институција да се развоју образовања одраслих приступи на системски начин, заснован на реално процјењеним потребама локалне привреде и циљних група.

„Осјетљивост на друштвене промјене и препознавање потреба тржишта“ – потврда одређености локалних институција за проактиван предузетнички приступ, уз максимално коришћење доброг познавања локалних прилика као кључне гаранције за ефективно и ефикасно планирање и спровођење активности образовања одраслих.

„Задовољење потреба послодаваца и интереса полазника“ – разумијевање интереса свих укључених страна и реализација програма образовања одраслих на начин који обезбјеђује задовољење интереса обје стране.

„Атрактивност понуде“ – стварање предуслова за извођење програма образовања одраслих чији ће квалитет бити препознат и од пословне заједнице и од полазника. Програми ће омогућавати стицање релевантних компетенција, препознатих од стране послодаваца као неопходних за запошљавање, што се може сматрати једнако атрактивним и за пословну заједницу и за циљне групе (полазнике).

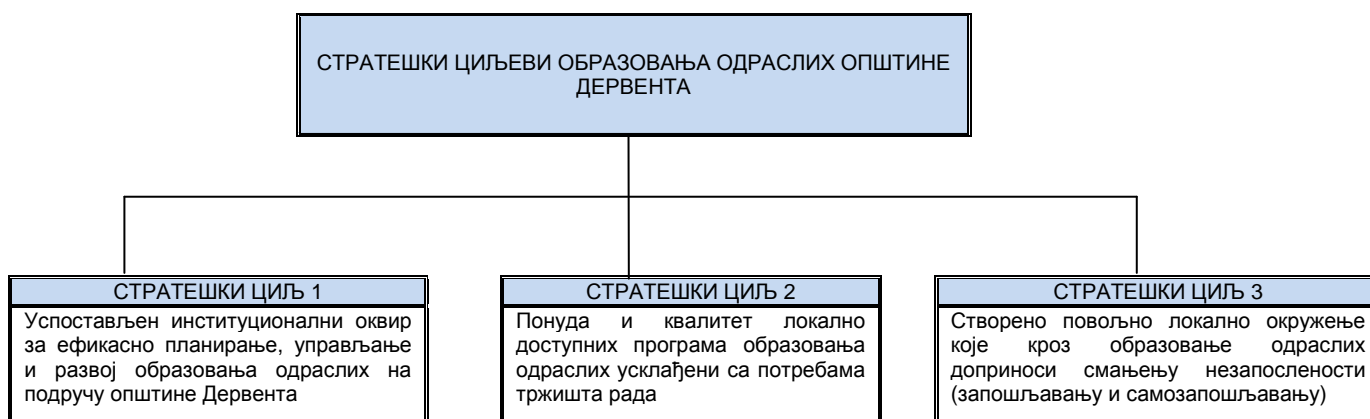

6. СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ

Стратешки циљеви образовања одраслих општине Дервента су дефинисани на бази два основна елемента усвојена од стране ЛСТ Дервента током припреме стратешког документа.

Први елемент се односи на кључне методолошке смјернице које су одређене пројектом „Образовањем до запошљавања у локалној заједници“. Овим смјерницама је у први план истакнута намјера повећања шанси за запошљавање и samozapoшљавање, на бази краткорочних и дугорочних потреба локалних пословних субјеката и потенцијалних предузетника. Смјерницама је одређено и да се процес стратешког планирања базира на реалним претпоставкама и могућностима, максимално узимајући у обзир локално доступне ресурсе и капацитете, али и отворене могућности сарадње на регионалном нивоу.

Други елемент на основу којег су одређени стратешки циљеви је претходно дефинисана визија образовања одраслих општине Дервента, проистекла из проведеног процеса стратешког планирања, односно рада ЛСТ Дервента.

Слика 1. Стратешки циљеви образовања одраслих општине Дервента

Стратешки циљ 1: Успостављен институционални оквир за ефикасно планирање, управљање и развој образовања одраслих на подручју општине Дервента

Општина Дервента је кроз формирање ЛСТ-а направила први корак према постизању овог стратешког циља, јер су најрелевантније локалне организације и институције активно укључене у ово тијело, са опште дефинисаним надлежностима и задацима. У том смислу, следећим кораком у правцу постизања овог циља се може сматрати и одлука општине Дервента да стратешки планира развој образовања за одрасле на локалном нивоу. Постављени стратешки циљ ће бити постигнут у потпуности спровођењем пројеката и мјера дефинисаних у стратешком документу.

Успостављање локалног институционалног оквира подразумијева и доношење стратешке одлуке о начину на који ће се образовањем одраслих управљати на подручју општине Дервента. Партнерство кључних локалних и регионалних социјалних партнера у области образовања одраслих и запошљавања ће бити проширено и унапређено. Ово се нарочито односи на представнике пословне заједнице, чија ће заступљеност у партнерству бити повећана како би се интензивирало учешће ове социјалне групе у активностима посвећеним дефинисању политика образовања одраслих и запошљавања. Функционисање ЛСТ Дервента ће бити стандардизовано на бази развијене и примјене методологије рада која ће се спроводити на годишњем и вишегодишњем нивоу. Успостављање сарадње ЛСТ Дервента са сличним тијелима из окружења, кроз коју ће се вршити трансфер знања и искустава, отвориће нове могућности за унапређење локалног оквира. У складу са дефинисаним стратешким циљем, и интерни капацитети институција и организација из ЛСТ Дервента ће бити ојачани за извођење специфичних оперативних активности.

Стратешки циљ 2: Понуда и квалитет локално доступних програма образовања одраслих усклађени са потребама тржишта рада

У процесу припреме стратегије утврђено је да пословни субјекти који послују на подручју општине Дервента, имају краткорочне и дугорочне потребе за кадровима са одређеним стручним квалификацијама, знањима и вјештинама. Потребе су изражене у секторима, односно дјелатностима, које за економију општине Дервента имају стратешки значај. Релевантност специфичних дјелатности на подручју општине Дервента, процијена је и са аспекта могућности samozapoшљавања, тако да је за испуњење овог стратешког циља, између осталог планирано испуњавање предуслова за извођење програма образовања одраслих по појединим дјелатностима на локалном нивоу. На тај начин циљним групама ће се учинити доступним образовни програми за стицање знања и вјештина за које је утврђена потреба на локалном нивоу (запошљавање), односно за које постоји потенцијал за покретање властитог посла (samozapoшљавање). У процесу испуњавања услова за извођење конкретних програма образовања одраслих, пажња ће бити посвећена и потреби јачања локалних капацитета. Искуства средина у којима је достигнут одређени ниво квалитета и доступности програма образовања одраслих, показују да посебну пажњу треба посветити селекцији наставног кадра и његовом усавршавању у областима андрагогије и стручним темама везаним за конкретну дјелатност, односно предмет обука. Недостатак специфичних знања везаних за нове технологије се може превазићи организацијом специјалистичких обука и тренинга, кроз које ће се обезбједити локални стручни кадар на који ће се моћи ослањати у будућности. С тим у вези, услови за извођење програма образовања одраслих на подручју општине Дервента ће се испуњавати узимајући у обзир и ове потребе.

У испуњавању услова и спровођењу програма образовања одраслих, квалитет и локална доступност циљним групама ће бити основне водиле. То значи да ће се услови за извођење програма образовања одраслих испуњавати на начин да се могу изводити на подручју општине Дервента, уз максимално ослањање на локалне капацитете са неопходним нивоом квалитета. Систем образовања одраслих општине Дервента ће бити отворен и одређен за сарадњу са свим организаторима образовања одраслих у ужем и ширем окружењу који су заинтересовани да, уважавајући горе наведене претпоставке (у мјери у којој то одређени законски прописи програми образовања дозвољавају), понуде програме образовања одраслих на подручју општине Дервента.

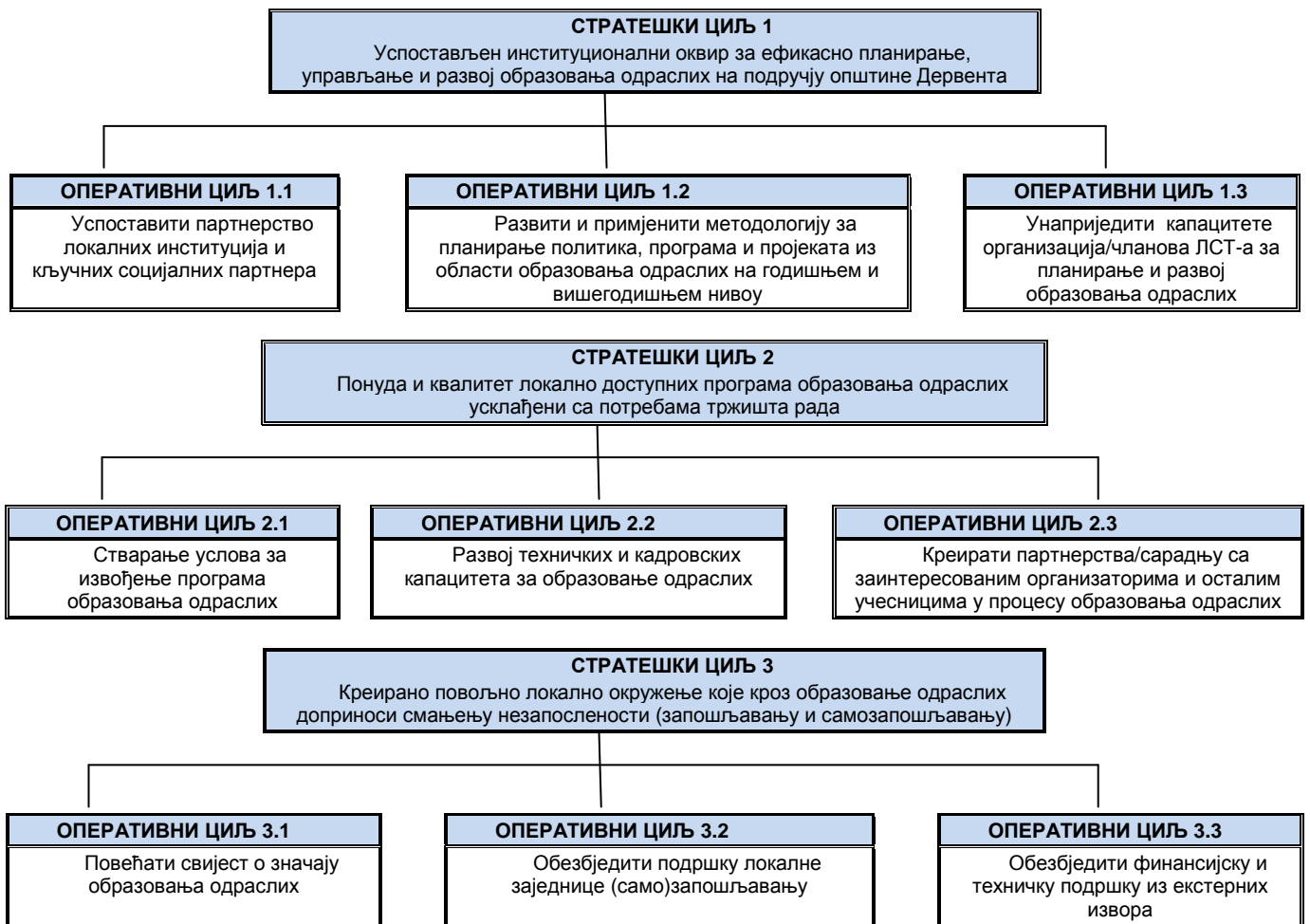
Стратешки циљ 3: Створено повољно локално окружење које кроз образовање одраслих доприноси смањењу незапослености (запошљавању и samozapoшљавању)

Када је у питању савремени концепт образовања одраслих, може се рећи да су општина Дервента, али и шире окружење, у почетној фази развоја, коју карактерише неразумијевање, неповјерење и слабо изражен интерес циљних група. Међутим, оно што се може узети као чињеница је да се без одговарајућих знања и вјештина, а често и квалификација за одређена занимања, у савременој економији, тешко може очекивати повећање запошљивости људског капитала. Поједностављено, нереално је очекивати да ће послодавци, а поготово домаћи и страни инвеститори, своје пословање базирати на радној снази, у чије образовање и практичну обуку треба уложити значајно вријеме и ресурсе. Понуда локалног система образовања одраслих треба да се базира на реалним потребама, процјенама и претпоставкама, како би локалном становништву омогућила стицање релевантних знања и вјештина, које у крајњем случају може повећати њихове могућности за запошљавање и samozapoшљавање. У том смислу, реализација стратегије образовања одраслих ће подићи свијест циљних група и осталих заинтересованих страна о значају области образовања одраслих, што је важна претпоставка за креирање повољног локалног оквира.

Постизање овог стратешког циља ће се огледати у подршци коју ће локална заједница, на челу са локалном управом, обезбједити за потребе развоја образовања одраслих, директно и/или у комбинацији са одређеним подстицајима за запошљавање и samozapoшљавање. Уз обезбјеђење подршке са локалног нивоа, потребно је имати у виду и могућности обезбјеђења финансијске и техничке подршке из екстерних извора, под којим се подразумијевају ентитетски и државни програми и средства подршке, ресурси међународних организација, програма и пројеката, а посебно ЕУ средства Инструмента предприступне помоћи (ИПА).

7. ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ И ПРИЈЕДЛОЗИ СТРАТЕШКИХ ПРОЈЕКТА И МЈЕРА

За постизање претходно наведених стратешких циљева, неопходно је одредити и испунити низ оперативних циљева, а све кроз реализацију конкретних пројеката и мјера. Однос стратешких и оперативних циљева је представљен графичким приказом (Слика 4). Преглед планираних стратешких пројеката и мјера је представљен табеларно (Табела 16).

Слика 2. Оперативни циљеве стратегије образовања одраслих општине Дервента

Табела 16. Приједлози стратешких пројеката и мјера

Стратешки циљеве	Оперативни циљеве	Пројекти и мјера	Потенцијални носиоци пројеката и мјера ²⁸
Стратешки циљ 1. Успостављен институционални оквир за ефикасно планирање, управљање и развој образовања одраслих на подручју општине Дервента	Оперативни циљ 1.1 Успоставити партнерство локалних институција и кључних социјалних партнера	1.1.1. Анимирање пословних субјеката активних на подручју општине Дервента за активно учешће у процесима планирања и управљања образовањем одраслих	Општина Дервента
		1.1.2. Формирање Фокус групе за образовање одраслих од представника локалних организатора образовања	Општина Дервента
		1.1.3. Успостављање сарадње и умрежавање Локалног савјетодавног тијела за образовање одраслих и запошљавање општине Дервента са сродним организацијама и тијелима	Сви чланови ЛСТ Дервента
		1.1.4. Успостављање редовне/обавезне комуникације и размјене података између чланова Локалног савјетодавног тијела за образовање одраслих и запошљавање општине Дервента	Општина Дервента
	Оперативни циљ 1.2 Развити и примјенити методологију за планирање политика, програма и пројеката из области образовања одраслих на годишњем и вишегодишњем	1.2.1. Планирање и реализација истраживања/анализе локалних привредних кретања	Општина Дервента, 333РС – Биро Дервента
		1.2.2. Планирање и реализација истраживања/анализе потреба локалне привреде за кадровима	Општина Дервента, 333РС – Биро Дервента
		1.2.3. Планирање и реализација истраживања/анализе професионалних одређења ученика завршних разреда средњих школа	ЈУ СШЦ Михајло Пупин ЈУ Стручна и техничка школа
		1.2.4. Планирање и реализација истраживања/анализе преференција и афинитета незапослених лица за образовање одраслих и (само)запошљавање	333РС – Биро Дервента, Организације цивилног друштва
		1.2.5. Планирање и реализација истраживања/анализе на тему	Организације цивилног

²⁸ У спровођењу планираних пројеката и мјера учествују све институције и организације – чланице ЛСТ Дервента. У циљу ефикасне расподеле посла и одговорности, за сваки предложени пројекат и мјеру се именује институција и организација која ће имати статус носиоца (водећег партнера) у оперативном смислу.

	нивоу	перспективних занимања и вјештина за нове програме образовања одраслих	друштва или специјализовани правни субјекти	
		1.2.6. Спровођење компаративне анализе за истраживања/анализе од (1.2.1. до 1.2.5.)	Општина Дервента	
		1.2.7. Израда Акционог плана образовања одраслих и запошљавања	Општина Дервента	
		1.2.8. Развој локалних база података (платформе за упоредне анализе) за планирање развоја и реализације процеса образовања одраслих	Специјализовани правни субјекти	
	Оперативни циљ 1.3 Унаприједити капацитете организација/чланова ЛСТ-а за планирање и развој образовања одраслих	1.3.1. Обука чланова ЛСТ за припрему и провођење статистичких истраживања (основе статистичких истраживања) те електронску обраду и анализу података	Организације цивилног друштва или специјализовани правни субјекти	
		1.3.2. Организација студијске посјете примјерима добре праксе образовања одраслих	Организације цивилног друштва или специјализовани правни субјекти	
		1.3.3. Обука чланова ЛСТ из области пројектног менаџмента (Методологија управљања пројектним циклусом)	Организације цивилног друштва или специјализовани правни субјекти	
	Стратешки циљ 2. Понуда и квалитет локално доступних програма образовања одраслих усклађени са потребама тржишта рада	Оперативни циљ 2.1. Стварање услова за извођење образовања одраслих	2.1.1. Стварање услова и извођење програма образовања одраслих за занимања и послове из области кожарске, обућарске и текстилне индустрије	Општина Дервента и организатори образовања одраслих
2.1.2. Стварање услова и извођење програма образовања одраслих за занимања и послове из области металне индустрије			Општина Дервента и организатори образовања одраслих	
2.1.3. Стварање услова и извођење програма образовања одраслих за занимања и послове из области пољопривреде и производње хране			Општина Дервента и организатори образовања одраслих	
2.1.4. Стварање услова и извођење програма образовања одраслих за занимања из области грађевинске индустрије			Општина Дервента и организатори образовања одраслих	
2.1.5. Стварање услова за образовање одраслих према специфичним потребама локалне привреде			Општина Дервента и организатори образовања одраслих	
2.1.6. Стварање услова за образовање одраслих из области информационо-комуникационих технологија (ИКТ)			Општина Дервента и организатори образовања одраслих	
Оперативни циљ 2.2. Развој техничких и кадровских капацитета за образовање одраслих		2.2.1. Организација семинара и стручних оспособљавања/усавршавања из области андрагогије за организаторе образовања одраслих (актуелне и потенцијалне)	Организације цивилног друштва или специјализовани правни субјекти	
		2.2.2. Израда пројекта планирања набавке опреме и стручних обука	Општина Дервента	
		2.2.3. Организација стручних обука – Тренинга за тренере (ТзТ)	Организације цивилног друштва или специјализовани правни субјекти	
		2.2.4. Набавка лиценцираних софтвера и опреме за реализацију програма образовања одраслих	Општина Дервента	
Оперативни циљ 2.3. Креирати партнерства/сарадњу са заинтересованим организаторима и осталим учесницима у процесу образовања одраслих		2.3.1. Успостављање/побољшање сарадње са организацијама и установама које се баве организовањем програма образовања одраслих	Општина Дервента	
		2.3.2. Успостављање/побољшање сарадње са локалним пословним субјектима заинтересованим за учешће у реализацији програма образовања одраслих (посебно у дијелу практичне наставе)	Општина Дервента	
Стратешки циљ 3. Креирано повољно локално окружење које кроз образовање одраслих доприноси смањењу незапослености (запошљавању и самозапошљавању)		Оперативни циљ 3.1. Повећати свијест о значају образовања одраслих	3.1.1. Онлине промоција образовања одраслих у Дервенти (у оквиру постојећих званичних страница чланова ЛСТ Дервента)	Сви чланови ЛСТ Дервента
			3.1.2. Организација инфо дана на тему образовања одраслих (једном годишње)	333 РС – Биро Дервента
	3.1.3. Припрема електронских и штампаних инфо материјала о актуелним програмима образовања одраслих у Дервенти		Општина Дервента	
	Оперативни циљ 3.2. Обезбједити подршку локалне заједнице (само)запошљавању	Оперативни циљ 3.3. Обезбједити финансијску и техничку подршку из екстерних извора	3.2.1. Израда базе података корисника средстава финансијске подршке намјењене (само)запошљавању и образовању одраслих	Општина Дервента
			3.3.1. Информисање представника релевантних домаћих државних и међународних институција, организација, програма и пројеката о активностима посвећеним образовању одраслих на подручју општине Дервента	Сви чланови ЛСТ Дервента
			3.3.2. Припрема и кандидовање пројеката на тему образовања одраслих доступним домаћим и међународним програмима и фондовима	Сви чланови ЛСТ Дервента
			3.3.3. Активно заговарање финансирања локалних и регионалних пројеката намјењених образовању одраслих	Сви чланови ЛСТ Дервента
		3.3.4. Информисање локалних пословних субјеката о потенцијалним екстерним изворима финансирања пројеката образовања одраслих и (само)запошљавања	Сви чланови ЛСТ Дервента	

8. АКЦИОНИ ПЛАН РЕАЛИЗАЦИЈЕ СТРАТЕГИЈЕ У ПЕРИОДУ 2015 – 2016

Акциони план провођења стратегије образовања одраслих је припремљен за период првих 12 мјесеци дефинисаног стратешког периода 2015 – 2020. У питању је план који има оперативни карактер и садржи информације о:

- Стратешким пројектима и мјерама планираним за провођење,
- Временској динамици спровођења пројеката и мјера,
- Организацијама и институцијама – носиоцима активности,
- Очекиваним исходима планираних пројеката и мјера са индикаторима.

По истеку првих 12 мјесеци реализације стратегије образовања одраслих, односно акционог плана 2015 – 2016. ЛСТ Дервента ће извршити евалуацију постигнутих резултата и припремити Акциони план за наредни годишњи период.

Табела 17. Очекивани исходи планираних пројеката и мјера са индикаторима

Стратешки циљеви	Оперативни циљеви	Очекивани исходи са индикаторима
Стратешки циљ 1. Успостављен институционални оквир за ефикасно планирање, управљање и развој образовања одраслих на подручју општине Дервента	Оперативни циљ 1.1 Успоставити партнерство локалних институција и кључних социјалних партнера	Повећан број представника локалне привреде који активно учествују и сарађују у доношењу одлука везаних за образовање одраслих Размјена информација са ЛСТ из окружења Одржано минимално 4 годишња састанка ЛСТ Дервента
	Оперативни циљ 1.2 Развити и примјенити методологију за планирање политика, програма и пројеката из области образовања одраслих на годишњем и вишегодишњем нивоу	Проведена методологија у складу са усвојеним приручником за рад ЛСТ Идентификована занимања и вјештине са потенцијалима за (само)запошљавање Припремљен Акциони план реализације стратегије образовања одраслих за наредни годишњи период
	Оперативни циљ 1.3 Унаприједити капацитете организација/чланова ЛСТ-а за планирање и развој образовања одраслих	ЛСТ Дервента самостално припрема и спроводи пројекте развоја образовања одраслих
Стратешки циљ 2. Понуда и квалитет локално доступних програма образовања одраслих усклађени са потребама тржишта рада	Оперативни циљ 2.1. Стварање услова за извођење образовања одраслих	Минимално 4 нова локална програма образовања одраслих доступна на локалном нивоу Минимално 30 полазника успјешно похађало програме образовања одраслих
	Оперативни циљ 2.2. Развој техничких и кадровских капацитета за образовање одраслих	• Припремљен план набавке опреме и обука за јачање капацитета организатора образовања одраслих
	Оперативни циљ 2.3. Креирати партнерства/сарадњу са заинтересованим организаторима и осталим учесницима у процесу образовања одраслих	Успостављена сарадња са минимално 3 образовне институције на активностима образовања одраслих
Стратешки циљ 3. Креирано повољно локално окружење које кроз образовање одраслих доприноси смањењу незапослености (запошљавању и самозапошљавању)	Оперативни циљ 3.1. Повећати свијест о значају образовања одраслих	Повећан број захтјева и упита за програмима образовања одраслих на подручју општине Дервента
	Оперативни циљ 3.3. Обезбједити финансијску и техничку подршку из екстерних извора	Пројекти и мјере планиране „Стратегијом образовања одраслих у општини Дервента 2015 – 2020“ понуђене за (су)финансирање и техничку подршку према минимално двије (2) институције/организације

Табела 18. Акциони план 2015-2016; Пројекти и мјере

РБ	Акциони план 2015 – 2016; Пројекти и мјере	Потенцијални носиоци пројеката и мјера ²⁹
1.	1.1.1. Анимирање пословних субјеката активних на подручју општине Дервента за активно учешће у процесима планирања и управљања образовањем одраслих	Општина Дервента
2.	1.1.3. Успостављање сарадње и умрежавање Локалног савјетодавног тијела за образовање одраслих и запошљавање општине Дервента са сродним организацијама и тијелима	Сви чланови ЛСТ Дервента
3.	1.1.4. Успостављање редовне/обавезне комуникације и размјене података између чланова Локалног савјетодавног тијела за образовање одраслих и запошљавање општине Дервента	Општина Дервента
4.	1.2.1. Планирање и реализација истраживања/анализе локалних привредних кретања	Општина Дервента, ЗЗЗРС – Биро Дервента
5.	1.2.2. Планирање и реализација истраживања/анализе потреба локалне привреде за кадровима	ЈУ СШЦ Михајло Пупин ЈУ Стручна и техничка школа
6.	1.2.3. Планирање и реализација истраживања/анализе професионалних одређења ученика завршних разреда средњих школа	ЗЗЗРС – Биро Дервента, Организације цивилног друштва
7.	1.2.4. Планирање и реализација истраживања/анализе преференција и афинитета незапослених лица за образовање одраслих и (само)запошљавање	Организације цивилног друштва или специјализовани правни субјекти
8.	1.2.5. Планирање и реализација истраживања/анализе на тему перспективних занимања и	Сви чланови

²⁹ У спровођењу планираних пројеката и мјера учествују све институције и организације – чланице ЛСТ Дервента. У циљу ефикасне расподјеле посла и одговорности, за сваки предложени пројекат и мјеру се именује институција и организација која ће имати статус носиоца (водећег партнера) у оперативном смислу.

САДРЖАЈ**СКУПШТИНА ОПШТИНЕ**

201 Одлука о усвајању Стратегије образовања одраслих на подручју општине Дервента за период 2015. – 2020. године	1
202 Стратегија образовања одраслих на подручју општине Дервента за период 2015. – 2020. године.....	2